

Arukad külad Euroopas ja Eestis

Seminar „**Noored arukas külas ja kuidas neid toetada. Euroopa Solidaarsuskorpuse ja Erasmus+ toetustest.**“

04.06.2026, Tallinn

Ave Bremse

METK maaeluvõrgustiku teenistus

Mis on arukas küla?

Definitsioon!

„Smart Villages are communities in rural areas that use innovative solutions to improve their resilience, building on local strengths and opportunities. They rely on a participatory approach to develop and implement their strategy to improve their economic, social and/or environmental conditions, in particular by mobilising solutions offered by digital technologies. Smart Villages benefit from cooperation and alliances with other communities and actors in rural and urban areas. The initiation and the implementation of Smart Village strategies may build on existing initiatives and can be funded by a variety of public and private sources.“

ALLIKAS: Pilot Project on Smart eco-social villages www.pilotproject-smartvillages.eu

Arukat küla iseloomustavad märksõnad

- ✓ Aktiivne maakogukond;
- ✓ Koostöö ja võrgustikud;
- ✓ Olemasolevate ressursside ja võimaluste kasutamine;
- ✓ Innovatsioon/sotsiaalne innovatsioon;
- ✓ Mobiilsus;
- ✓ Digilahendused;
- ✓ Teenuste arendamine;
- ✓ Keskkonnahoid, biomajandus, roheline mõtteviis;
- ✓ Aruka küla strateegia;

(1) Arukate külade lugu ...

2016

- ✓ Kavandati [Cork 2.0 deklaratsioon](#) "Parem elu maapiirkondades" (arukate külade lähtepunkt)

2017

- ✓ Koostati [Euroopa Liidu tegevuskava](#) arukate külade jaoks
- ✓ [Euroopa maaeluvõrgustik](#) (ENRD) kutsus kokku arukate külade temaatilise töögrupi
- ✓ Euroopa Parlamendi saadikud algatasid pilootprojekti [„Smart eco-social villages“](#) (maapiirkondade võimaluste ja väljakutsete kaardistamine, definitsioon ning näited)

2018

- ✓ [Bled deklaratsioon](#) (ainult arukate küladele suunatud – parlamendi saadikud Tibor Szanyi ja Franc Bogovič)

2019

- ✓ [Smart Rural 21](#) - Euroopa Komisjoni projekt „Ettevalmistav tegevused 21. sajandi arukate maapiirkondade jaoks“

(2) Arukate külade lugu ...

2020

- ✓ Euroopa roheline kokkuleppe: [Strateegia „Talust taldrikule“](#) Euroopa Komisjon – [EL maapiirkondade arengu pikaajaline visioon](#)
- ✓ PÕKA - [Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030](#)

2022

- ✓ Valmisid Eesti esimesed [arukate külade strateegiad](#) (Arukate külade arenguprogrammi raames)
- ✓ [Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika](#) Eesti strateegiakava 2023–2027

2021

- ✓ [Eesti Arukate külade arenguprogramm](#) – LEADER koostööprojekt
- ✓ [Maaelupakt](#) - Maaelu arenguga seotud sidusrühmi ühendav raamistik (holistiline lähenemine, Startup Village projekt)
- ✓ [Smart Rural 27](#) – Arukad külad ja EL ÜPP strateegiakavad

2023

- ✓ Arukad külad, nutikad kogukonnad – [LEADER koostööprojekt](#)
- ✓ Regionaal- ja Põllumajandusministeerium kiitis heaks [LEADER kohalikud arengu- strateegiad 2023-2027](#) ühe meetmena Arukas küla tegevused

Aruka küla Virtus aleviku külastus
2020 aastal. Virtsu oli üks
pilootküladest Euroopa Komisjoni
projektis „Smart Rural 21“.

Arukate külade lähenemisviisi toetavad tegevused Euroopas

Euroopa maaeluvõrgustiku (ENRD) arukate külade töögrupp:

- ✓ Töögrupp koosnes liikmesriikide maaeluvõrgustike, LEADER tegevusgruppide, EL asutuste ja ekspertide esindajatest, et kaardistada arukate külade hetkeolukord, koguda häid näiteid ja anda sisend poliitikakujundajatele.
- ✓ Loodi „[SMART VILLAGE PORTAL](#)“, mis koondab erinevaid algatusi, juhundmaterjale ja info.

Projekt „Smart Rural 21“:

- ✓ 21 pilootküla üle Euroopa, kellele pakuti mentortugi, infot ja võrgustamist aruka küla strateegia loomiseks.
- ✓ Põhjalik ülevaade kõigi liikmesriikide arukate külade hetkeseisust, materjalid, kontaktid.
- ✓ Koguti näiteid ja ideid - smartrural21.eu

Projekt „Smart Rural 27“:

- ✓ Liikmesriikide ÜPP strateegiakavade analüüs – kuidas toetatakse arukaid külasid
- ✓ Teemapõhised klastrid ja „lighthouse“ projektinäited, sündmused - smartrural27.eu

Maaeluvõrgustik ja arukad külad

Toetavad tegevused:

- ✓ Info kogumine ja jagamine. Näidete otsimine ja levitamine (Euroopast ja Eestits).
LEADER-meetmest toetatud aruka küla [teemaliste projektide trükis](#):
- ✓ Osalemine Euroopa arukate külade võrgustike tegevustes ja infovahetuses.
- ✓ Teemaleht: maainfo.ee/smartvillages
- ✓ Seminaride, infopäevade korraldamine, teema käsitlemine erinevatel üritustel.
Arukad külad ja külaturism, arukad külad ja noored jms

Miks võiks
ühele arukale külale
olla vaja kogukonnaturismi?

- 2023. Aegviidus seminari „Arukas külaturism“. Pildil Tarmo Pilving Maaülikoolist tegemas etteannet „Miks võiks ühele arukale külale olla vaja kogukonnaturismi?“
- 2024-2025 – Arukas küla uusasumites
- Pidevad arukate külade tegevused ELi ja riiklikul tasandil:
- Üritused, seminarid, loengud, veebiseminarid erinevatel teemadel
- 2023 Õppereis Alsungasse, Lätisse
- Parimate tavade kogumik eesti ja inglise keeles
- 2025-2026 – Arukas küla ja kogukond
- Veebiseminarid arukate külade teemadel teistes liikmesriikides
- Tulemas ...

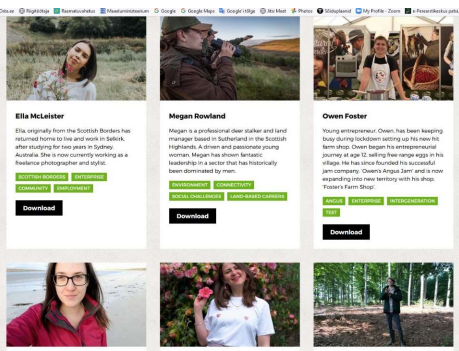
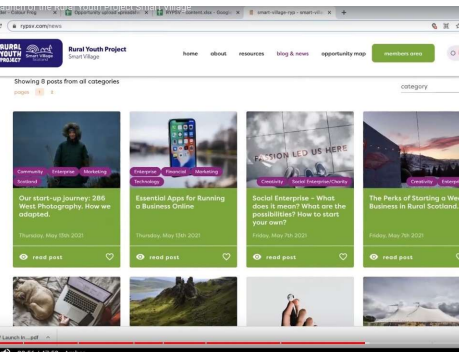
Arukad külad ja noored - näiteid

Šotimaa riiklik fond, maaeluvõrgustik ja LEADER algatused
maapiirkonna noortele – Rural Youth Project Smart Village

Kolm PEATEEMAT:

- ✓ **Vaata/WATCH** – jälgitakse 15 maanoore elu ja edastatakse nende lugusid (Vlogid – videolood)
- ✓ **Kuula/LISTEN** – Populaarne Rural Youth Podcast kutsub külla noori oma tegevusest ja maal elamisest rääkima
- ✓ **Uuri/õpi/LEARN** – Uuringud ja näited (case studies) mis käsitlevad noorte elu ja tegevust maapiirkonnas.

Ideekorjed

✓ 2022/1 – Kenti ja Medway piirkonna noorte ideekorje üritus

Osales 30 noort (18-30a) – 3 päeva

Arutleti toidutootmise ja aianduse valdkonnas millised on:

- töövõimalused, äriideed ja –plaanid, karjäärivõimalused, üldisemalt kuidas toit lauale tuleb

✓ 2022/2 (2x) – Noortehäkaton – Rural Youth Ideas Hack – 3 päeva

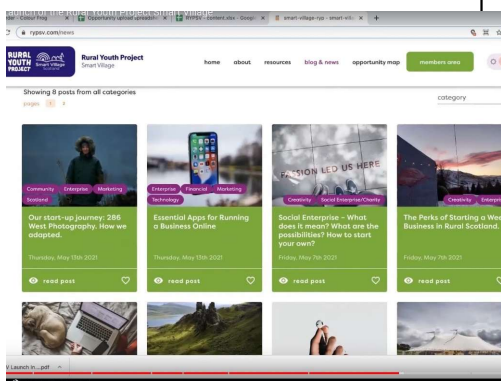
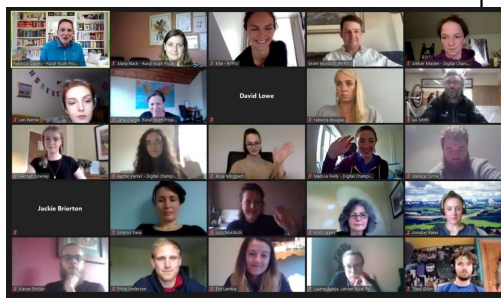
Eesmärk – Kuidas teha noorte hääl kuuldavaks, kuidas noored saavad oma ideedega välja tulla, kuidas maapiirkonda teha paremaks paigaks, uue põlvkonna vajadused.

Kuidas olla kuuldav nii ettevõtluses, 3sektoris.

Kuidas luua side eelmise ja selle põlvkonna vahel.

Osalema oli kutsutud ka kohalikke kogukonna esindajaid.

Maailma esimene noortekeskne arukas küla on-line

“World-first” youth-centric Smart Village

Koostöös: Rural Youth Project and Smart Village Scotland

On-line platvorm (Zoomis) 10.09.2022, kus olid:

- ✓ võrgustiku ala,
- ✓ õppimise ala,
- ✓ virtuaalne turuplats/külapood toodetele ja teenustele,
- ✓ ürituste ala sh inspireerivad kõnelejad,
- ✓ nõuande ala – sai küsida nõuandeid

YouTubes: https://youtu.be/DQ_Z9lkPGjs?si=98j5DTDhOvvpoxovO

Osaleda sai üle kogu Šotimaa ja noored tulid oma ideedega.

Maanoorte projekti ideede festivalid

2018

Koht: Kinross, 3 päeva

Osalejaid: 100 – 10 riiki

LEADER rahvusvaheline koostööprojekt 5 LAG rahastusel.

Kohtumised, võrgustumine, tööühmad, ...

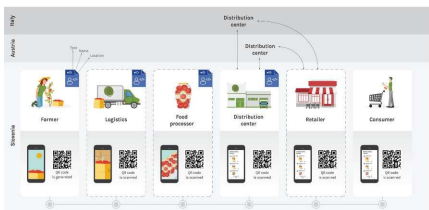
2019

Koht: Lanarkshire – 3 päeva

Osalejaid: 50

LEADER koostööprojekt 5 LAG rahastusel.

Samade teemade hulgas ka keskkonnateema

Aruka küla toetus noortele

- ✓ **InnovatsiooniLAB** (Löffingen, Baden-Württemberg) – endisest rautejaama hoonest ehitati innovatsioonikeskus. Töö- ja ettevõtluskeskkond ettevõtetele, start-up-dele. Kohtumispai noortele, eakatele, tudengitele jne – Interreg rahastus 125 000
- ✓ **Digitaalne lühike tarneahel** – Pomurje, Sloveenia – aitab farmeritel sh noortel paremini turustada oma kaupa.
- ✓ **Digitaalne platvorm** – Meet The Local Producer – Sloveenia
- ✓ La Jolie Colo, **Digital Hub and Creative Lab**, - Prantsusmaa
- ✓ **Arukas kaasamine Vimala regioonis** – Austria – toetati ettevõtlust edendavaid projekte
- ✓ **Sloveenia aruka küla arengukava** toetab ettevõtluses jagamis(plat)vormide loomist (masinaid, veokeid, ...) töötutele, puuetega, noortele,
- ✓ **Soome maaeluvõrgustiku** juures temaatiline grupp – teiste oluliste teemade hulgas nimetatud noorte teemat
- ✓ **Raudanmaa, Soome** (600 el küla Lääne-Soomes) – plaanis projekt „Laste haridus-farm“, sh loomateraapia.

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Lastefarmid Belgias

Belgias tegutseb 40 lastefarmi: Küülikute silitamine, merisigade hoidmine, vastsündinud talle söötmine, kanade ja lehmaga kohtumine.

- ✓ Antwerpeni provints: BRASSCHAAT: Mikerfi lastefarm. 22. mail 2022 lambapügamise üritus.
- ✓ Ida-Flandria provints: SINT-NIKLAAS: Lastefarm De Ster. Siia kuuluvad ka paabulinnud.
- ✓ Flaami Brabanti provints: SINT-AGATHA-RODE: Alpakafarm ja jalutuskäigud. Sööda alpakasid ja vii need pärast õhtusööki jalutama!
- ✓ Limburgi provints: TESSENDERLO: Juffertje in't Groeni lastefarm. Peale loomade külastamist saavad lapsed mängida suures laudas põhu sees!
- ✓ Lääne-Flandria provints: DEERLIJK: Bokkesloti lastefarm. Samuti võimalus täiskasvanutel ise puu- ja juurvilju korjata.
- ✓ Brabant Walloni provints: GREZ-DOICEAU: Lastefarm, Ferme & Compagnie. Samuti võimalus sõita laste mängutraktoritega.

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Aitäh!

Ave Bremse

ave.bremse@metk.agri.ee

Meeri Maastik

meeri.maastik@metk.agri.ee

